

Monumentnummer*: 525896

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82826/192

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vught Vught Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vught A 657

Omschrijving**

Inleiding

De GEVANGENIS, behorend bij het voormalige concentratiekamp Vught, is gelegen aan de noordelijke zijde van het eigenlijke concentratiekampterrein. Deze kampgevangenis, ook wel de "Bunker" genoemd, had 150 cellen, waarin gevangenen konden worden opgesloten wegens strafmaatregelen, in afwachting van onderzoek van hun zaak, berechting of mogelijk ook executie. De cellen van de gevangenis waren voorzien van kleine raampjes met tralies en een verduisteringsschot. In cel 115 speelde zich op 15 en 16 januari 1944 het beruchte Bunkerdrama af, waarbij zeventig vrouwelijke gevangenen bij wijze van collectieve strafmaatregel voor vijftien uur in deze kleine ruimte werden opgesloten. Hierbij kwamen tien vrouwen om het leven.

De gevangenis werd in 1943-'44 gebouwd en is opgetrokken in een Ambachtelijk-Functionele vormtaal. Heden is het gebouw nog steeds in gebruik als Tijdelijk Extra Beveiligde Inrichting van de gevangenis Nieuw Vossenveld. De inwendige dispositie van de gevangenis is grotendeels gehandhaafd: de cellen, trappenhuisen en gangen zijn echter sterk gemoderniseerd.

Omschrijving

De gevangenis heeft een carrévormige plattegrond rondom een open binnenplaats en telt twee bouwlagen onder een geknikt zadeldak, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. Hierlangs loopt een mastgoot. De gevels zijn opgetrokken in machinale baksteen met vlechtingen in de kopgevels van de zuidelijke vleugel. Deze zuidelijke vleugel van de gevangenis is hoger opgetrokken dan de overige vleugels en huisvestte kantoren en dienstvertrekken voor de bewakers. In het midden van de zuidelijke vleugel ligt de poort van de gevangenis. Deze bestaat uit een brede doorgang onder een korfboog, die kon worden afgesloten door een ijzeren hek. Voor

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deze poort is een moderne toegangsluis aangebracht. Aan de oostzijde van deze hoofdboort de bewakingsruimte, voorzien van een moderne vensterpartij. In de gevel van de zuidvleugel langs de binnenplaats links van de poort een ingang voor de bewakingsruimte, eveneens onder een korfboog. Rechts boven de poort is een aantal vensters dichtgemetseld. Op de hoeken van de binnengevels zijn ter hoogte van de trappenhuizen eveneens ingangspartijen aangebracht, die worden gevormd door een vrij brede toegang onder korfboog, voorzien van moderne deur. In de voor- en achtergevel van deze zuidelijke vleugel hoge rechtgesloten vensters, in de jaren '50 voorzien van vernieuwde ramen met kleine roedenverdeling. De oostelijke, westelijke en noordelijke vleugel van de gevangenis zijn in de voor- en achtergevel voorzien van kleinere rechtgesloten vensters, voorzien van moderne ramen.

In het inwendige van de gevangenis is de oorspronkelijke dispositie van de cellen gehandhaafd. Wel zijn gangen, trappenhuizen en cellen gemoderniseerd. Ook cel 115, waarin zich het Bunkerdrama afspeelde, is in hoofdvorm nog aanwezig: de plavuizen en deur van cel 115 zijn echter overgebracht naar het Nationaal Monument, waar de cel is gereconstrueerd.

De gevangenis wordt omringd door een circa 3 meter hoge bakstenen muur met penanten. Aan de zuidelijke zijde, tegenover de hoofdboort, is deze muur voorzien van een doorgang, afgesloten door een moderne poort. Langs de binnenzijde van de muur een gracht met schuine zijden.

Waardering

De gevangenis de "Bunker", behorend bij het complex van het voormalige concentratiekamp Vught, is van algemeen belang. De gevangenis bezit cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een historische ontwikkeling: als onderdeel van een tijdens de Tweede Wereldoorlog door de bezetter gebouwd concentratiekampcomplex is het gebouw van historische waarde. Voorts heeft de gevangenis als herinnering aan de behandeling van gevangenen in het concentratiekamp grote historische waarde. De gevangenis is daarnaast ook van belang als illustratie van een typologische ontwikkeling. De gevangenis bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat historisch van (inter-)nationaal belang is. Tot slot is de gevangenis van belang vanwege functionele en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Gerechtsgebouw(E)

Functie

Gevangenis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument